

УДК 657.6, 338.28

С. В. Онешко,
к. е. н., професор кафедри економіки та фінансів,
Одеський національний морський університет
ORCID ID: 0000-0003-2313-3984

С. А. Вітер,
к. пед. н., старший викладач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту,
Поліський національний університет
ORCID ID: 0000-0003-4350-8077

А. М. Віремейчик,
аспірант кафедри державного управління та місцевого самоуправління,
Херсонський національний технічний університет
ORCID ID: 0000-0003-0894-8894

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.15.64

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

S. Oneshko,
PhD in Economics, Professor of the Department of Economics and Finance,
Odessa National Maritime University

S. Viter,
PhD in Pedagogical Sciences, Senior Lecturer of the Department of Accounting,
Taxation and Audit, Polissia National University

A. Viremeichyk,
Postgraduate student of the Department of Public Administration and Local Self-Government,
Kherson National Technical University

AUDIT DEVELOPMENT STRATEGY IN THE CONDITION OF DIGITAL ECONOMY

У статті визначено стратегічні напрями розвитку аудиту в умовах цифрової економіки. Дослідження проводяться на прикладі діяльності аудиторських компаній України із можливістю їх удосконалення в напрямі цифровізації. З метою визначення ключових стратегічних напрямів розвитку розглянуто основні проблеми аудиторської діяльності, що стосуються використання цифрових технологій. До них відносяться: проблеми організації спільної роботи кадрів, що здійснюють діяльність на великомасштабних виробничих процесах; проблеми кваліфікації професійних кадрів та пошуку напрямів для їх ефективнішого та швидшого навчання; проблеми роботи аудиторів в умовах запровадження сучасних інноваційних технологій, зокрема в умовах використання великих обсягів даних, діяльності підприємств електронної комерції та компаній, що використовують електронну торгівлю як додатковий канал збуту готової продукції; проблеми несумісності засобів автоматизації аудиторської діяльності; проблеми прозорості досліджень та їх оприлюднення; проблеми роботи з різними стандартами формування бухгалтерської звітності; проблеми рекомендаційного аудиту в напрямках удосконалення управління грошовими потоками; проблеми відсутності стандартизації ціноутворення на ринку аудиторських послуг. За результатами ідентифікації вказаних вище проблем розроблено стратегічні напрями розвитку, які дозволили би зменшити як кількість проблем, так і ступінь їх впливу на процеси аудиторської діяльності в умовах цифровізації економіки. Ці напрями стосуються використання єдиних систем проведення аудиторської діяльності, які могли б створювати ефективні звіти із автоматичною їх публікацією на сайтах контролюючих органів на умовах прозорості та громадського контролю. У результаті контролюючі органи отримали би більш дієвий механізм оцінювання результатів діяльності суб'єктів господарювання в т. ч. аудиторських компаній, самі аудиторі могли б використовувати стандартизовані методи обробки даних та пришвидшити виконання однотипних завдань, а користувачі аудиторських послуг зможуть отримати зменшення ціни на аудиторські послуги та реальні рекомендації з удосконалення господарських процесів, що в результаті призведе до загального покращення роботи в галузях народного господарства та економіки загалом.

This article identifies strategic directions for the development of audit in a digital economy. The research is based on the example of Ukrainian audit companies, taking into account their improvement in the direction of digitalization. In order to identify critical strategic principles of development, the main problems of auditing activities in the field of digital technologies are considered. They include: problems of the organization of joint

work of the personnel carrying out activity on large-scale production processes; problems of qualification of professional staff and search of directions for their more effective and faster training; problems of auditors' work in the conditions of introduction of modern innovative technologies, in particular in the conditions of use of large volumes of data, in the field of e-commerce and companies that use e-commerce as an additional sales channel for their products; problems of incompatibility of audit automation tools; problems of research transparency and their publication; problems with different standards of financial reporting; problems of recommendatory audit in the areas of improving cash flow management; problems of lack of standardization of pricing in the market of audit services. Based on the results of the study and identification of the above problems, the article develops strategic directions of development that would reduce both the number of problems and the degree of their impact on the audit process in the context of digitalization of the economy. These areas relate to the use of unified systems of auditing, which could create effective reports with automatic publication on regulatory authorities' websites in compelling transparency and public scrutiny. As a result, regulators would have a more effective mechanism for evaluating the performance of economic entities, auditors themselves could use standardized methods of data processing and speed up standard tasks. Users of audit services will reduce the cost of audit services and objective recommendations for improving business processes. These recommendations will lead to an overall improvement in different branches of the economy and the economy as a whole.

Ключові слова: стратегія розвитку аудиту, цифровізація, інновації, цифрова економіка, проблем аудиту.

Key words: audit development strategy, digitalization, innovations, digital economy, audit problems.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Процеси інновацій та цифровізації мають значний вплив на будь-яку галузь народного господарства. У 2014 році, підписавши Угоду про асоціацію із Європейським Союзом, Україна взяла на себе обов'язок реформувати національне законодавство до європейських норм. Це стосується і законодавства, що регулює аудиторську діяльність в країні [1].

Аудиторська діяльність на сьогодні є засобом підтвердження достовірності фінансової звітності, що є необхідною операцією для підприємств, його засновників, кредиторів, інвесторів, страхових компаній та суспільства в цілому, тому питання розвитку аудиту є особливо актуальним, особливо в умовах, коли всі галузі народного господарства обирають цифрові методи збору, управління та контролю за інформаційними потоками. У таких умовах аудитори повинні бути ознайомленими із специфікою роботи систем автоматизації обліково-аналітичних процесів та в свою чергу повинні самі раціонально використовувати свої ресурси, щоб робота здійснювалась швидко, вчасно та якісно.

Сьогоднішній стан розвитку національної економіки вимагає змін у здійсненні аудиторської діяльності. Це безпосередньо стосується удосконалення методики здійснення аудиту одночасно як на базі нових технологій, так і з застосуванням міжнародних стандартів аудиту.

Попри численні дослідження в області інформаційних технологій, питання використання нових програмних комплексів залишається завжди актуальним, оскільки готові рішення застарівають і не відповідають поточним потребам ринку. Існує постійний запит суспільства до актуальних досліджень, які відображають реальний стан пропозиції ринку інформаційних технологій для обліку та аудиту. Ще більшим є запит у напрямках розвитку та реформування аудиту в умовах цифрової економіки із врахуванням не тільки інтересів замовників аудиту, але і самих аудиторів та контролюючих органів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання стратегічних напрямів розвитку аудиту є широко досліджуваними вітчизняними та зарубіжними дослідниками. Зокрема, В.Я. Плаксієнко та К.В. Черненко [1] досліджували перспективи розвитку аудиторської діяльності в Україні у порівнянні із країнами ЄС. Основні напрями розвитку будуються на стандартизації аудиторських послуг у відповідності до міжнародних стандартів. Я.І. Мулик [2] досліджував аудиторську діяльність в Україні, сучасний стан, реформування та напрями розвитку. Д.Д. Асланова [3] досліджувала проблеми розвитку аудиту в Україні. Однак питанню цифровізації аудиту чи його здійсненню в умовах цифрової економіки приділено небагато уваги, зокрема І.І. Матієнко-Зубренко [4] досліджувала питання внутрішнього аудиту та його цифровізації. Разом з тим питання стратегічного розвитку аудиту в умовах цифровізації економіки потребує додаткового дослідження, що і зумовлює актуальність та новизну теми та дозволяє визначити мету дослідження.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета дослідження — розробити основні стратегічні напрями розвитку аудиту в умовах цифровізації економіки на основі систематизації інформації про поточний стан та проблем цифровізації аудиторської діяльності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Аудиторський ринок має доволі специфічні риси, які притаманні виключно йому. Враховуючи постійне зростання вартості аудиторських послуг, останніми роками в Україні спостерігається скорочення сертифікованих аудиторів та одночасне їх концентрування у столичному регіоні, на відміну від інших ринків, де за стрімкого зростання гравців ціни на їх товари чи послуги спадають. Зміна існуючого законодавства в питаннях прав на проведення аудиту фінансової звітності змінила спектр

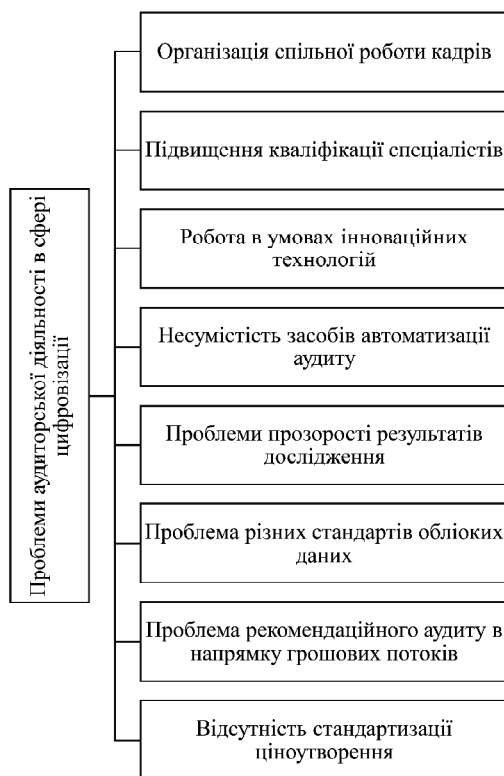

Рис. 1. Ключові проблеми аудиторської діяльності в умовах цифровізації економіки

Джерело: авторська розробка.

послуг, які надаються аудиторськими компаніями. У той же час підвищення ціни на аудиторські послуги переоцінює його значення: він перестає розвиватися у напрямку пошуку рекомендацій з удосконалення діяльності своїх об'єктів дослідження та стає суто формальним видом діяльності, який виконує функцію підтвердження достовірності звітності. У таких умовах основна кількість аудиторських компаній для того, щоб утриматись на ринку, диверсифікує свої послуги у бік аналітичної діяльності та інших видів послуг, які здійснюються на основі аудиторського висновку.

Питання проблем розвитку аудиту є широко висвітленим у науковій літературі. Зокрема, такі дослідники Л.І. Прохорова та Є.С. Юхименко [5, с. 209] вважають, що основними проблемами аудиту є шахрайство та наявність помилок при здійсненні аудиторської діяльності. Це пов'язано передусім з тим, що облікові та аналітичні процеси на об'єктах дослідження аудиторських компаній здійснюються у мовах часткової цифровізації, а тому потрібно працювати з великою кількістю паперових документів, які опрацювати досить складно, особливо якщо облікові процеси не є відмінно налагодженими на підприємстві. Другим ключовим завданням, яким займаються аудитори, є налагодження грошових потоків з метою покращення ліквідності та більш ефективного використання бюджетних коштів.

Варто зазначити, що основні проблеми аудиторської діяльності визначаються у розрізі певних видів діяльності, якими займається аудитор. Вони змінюються у відповідності до очікувань замовників аудиту, контролюючих органів, а зі сторони самих виконавців проблеми виглядають зовсім по-іншому [6].

Якщо визначити основні проблеми аудиту в умовах цифровізації, то можна виділити ключові з них, які наведено на рисунку 1.

Аудиторська діяльність, як і будь-яка інша аналітична діяльність, стикається із проблемою ефективної організації роботи кадрів. Для того щоб здійснювати перевірку великої кількості даних або в умовах великомасштабних підприємств, залучаються спеціалісти різних галузей, які повинні працювати окремо одне від одного і разом з тим давати спільний результат. Організувати ефективну роботу великої кількості людей досить складно, оскільки в такому випадку може здійснюватися повторний контроль або зміщення відповідальностей за виконання певного обсягу робіт. Таким чином, час аудитора може використовуватися неефективно, що необгрунтовано збільшуватиме вартість аудиторських послуг.

Не менш важливою є проблема кваліфікації спеціалістів. Сьогодні відповідно до даних аудиторської палати України в Україні діє 2726 практикуючих аудиторів та 900 аудиторських фірм [7]. Отримати сертифікацію аудиторам є доволі складно, тому з метою економії коштів досить часто до ревізійної роботи залучається персонал без сертифікату аудитора, якому може не вистачати знань та навичок, щоб оцінити роботу підприємства у певній сфері. Ці всі люди потребують швидкого вивчення обліково-аналітичних процесів та специфіки облікової роботи на різних стадіях виробництва або в різних сферах діяльності.

Окремою є проблема організації аудиторської діяльності в умовах створення інноваційних продуктів. Мова йде про аудит ІТ-організацій, який повинен проводитися зі знанням особливостей створення цифрових продуктів. Для звичайних аудиторів господарські процеси таких компаній можуть виглядати незрозумілими, і попри глибокі розуміння обліково-аналітичних процесів аудит розподілу ресурсів на підприємствах електронного бізнесу чи інформаційних технологій може здійснюватися неефективно через недостатність знань про особливості діяльності через Інтернет.

Практично кожна аудиторська компанія використовує певні засоби для автоматизації своїх процесів. Розглянемо основні програмні продукти, які використовуються для аудиту підприємств України.

— Мобіт 365 — програма автоматизації здійснення аудитів та перевірок, дозволяє проводити моніторинг господарських процесів відповідно до особливостей бізнесу;

— Power BI і Excel — програма, орієнтована на удосконалення діяльності шляхом пришвидшення оборотності, покращення ліквідності та показників рентабельності, дозволяє планувати закупівлі та продажу продукції та ефективно здійснювати управління дебіторською заборгованістю;

— Програма з управління депозитами та залишками грошових коштів — розраховує оптимальні схеми залишку грошових коштів;

— Автоматизоване робоче місце аудитора, що дозволяє автоматизувати заробітну плату та управління персоналом;

— Ваш фінансовий аналітик 2 — автоматизоване здійснення фінансового аналізу відповідно до бухгалтерської звітності;

— Audit XP Аудит звітності — програма комплексного автоматичного аналізу звітності підприємства.

— IT Аудит: планування аудиту, формування вибірки та інтегрування з 1С [8].

На сьогодні існує велика кількість програмних продуктів, які дозволяють вирішити чимало проблем організації аудиту в умовах цифрової економіки, однак комплексного рішення, яке могло би об'єднати всі результати аудиту на сьогодні не існує, а тому кожен аудит не має ознак універсальності. Оскільки аудит є унікальною процедурою, що проводиться відповідно до умов діяльності компанії-замовника [9], це не дозволяє чітко сформувати цінову політику та вибудувати чіткі моделі надання аудиторських послуг.

На сайті Аудиторської Палати України розроблені кабінети для аудиторів, однак аналітики, що проводять оцінювання ринку не мають можливості отримати та зібрати дані за результатами перевірки, а тому всі дані збираються із різних джерел, компонуються та підганяються у відповідність одне до одного, що в результаті спотворює інформацію і не дозволяє побачити реального стану господарської діяльності за об'єктом дослідження.

Кожне підприємство здає та формує звітність із використанням різних програмних продуктів та різних бланків, що у результаті ускладнює отримання даних за підприємствами у розрізі за галузю господарства чи регіоном. Відчувається брак систематизованої інформації, яку неможливо отримати в таких обліково-організаційних умовах діяльності, а тому аудитори та аналітики відчують потребу у створенні єдиних форм звітності, які дозволять підвищити якість обліково-аналітичної роботи із врахуванням міжнародних вимог.

Численна кількість аудиторських перевірок відбувається з підтверджуючою метою, хоча було би раціонально, провівши огляд ділової документації та вивчивши господарські процеси, надавати рекомендації раціоналізації грошових потоків. Культура підвищення ефективності грошових потоків за результатами аудиторської перевірки не є широко впровадженою на підприємствах України, а тому було би доцільно розвивати діяльність саме в цьому напрямі, що дозволить отримати практичну корисність для менеджменту організації.

В умовах індивідуального підходу до кожного підприємства аудиторами не встановлено чіткої системи ціноутворення, яка була би зрозумілою та доступною для користувачів даної послуги. Як було згадано вище, це відбувається через відсутність єдиних стандартів аудиту та моделей аудиторських послуг, які дозволяли би чітко визначати обсяги робіт, обробляти інформацію та планувати трудові затрати.

За даними дослідження ключових проблем, з якими зіштовхуються аудитори, можна визначити стратегічні напрями розвитку аудиторської діяльності, які пов'язані із процесами цифровізації. Кожен із напрямів пропонується відповідно до поставлених вище проблем.

Використання технологій систематизації результатів роботи аудитора шляхом покращення планування аудиторської діяльності, кристалізації більш чітких критеріїв вибору об'єкта аудиту, використання Agile-технологій здійснення комплексного аудиту багатьма спеціаліста-

ми різних галузей, які дозволяють швидко систематизувати отримані дані та узагальнювати висновки та напрями розвитку підприємств, що замовляють аудиторські послуги.

Agile технології — це своєрідний спосіб мислення, який дозволяє здійснити зміни в управлінні організації. Ці технології були відкриті для здійснення реформування, яке пристосовуючись до змін середовища, вирішує суспільні потреби. Технологія дозволяє побудувати більш ефективну та дієву систему аудиту. У рамках Agile в кожній короткій ітерації проходяться всі етапи: постановка цілей, аналізування, розробка, перевірка результатів. З таким підходом до управління перші результати проєкту з'являються дуже швидко. Можливо, це буде лише прототип кінцевого аудиторського висновку, але його наявність дозволить отримати зворотній зв'язок від замовника, уточнити розуміння необхідного результату і скорегувати плани проведення аудиторської перевірки. Результати проєкту допрацьовуються інтерактивно до досягнення необхідних цілей та завдань, які виконує аудит.

Покращення професійних якостей аудиторів в умовах здійснення діяльності на інноваційних підприємствах. На сьогодні в Україні дуже стрімко розвивається електронна комерція. Спеціалістів з електронної комерції, в той самий час як і спеціалістів з обліку та аудиту — велика кількість, однак працівників, які будуть добре обізнаними одночасно і в електронній комерції, і в особливостях обліку та аналізу даних видів діяльності є мало. Необхідно перекваліфікувати практично всіх спеціалістів з аудиту відповідно до інноваційних умов діяльності і пройти курси підвищення кваліфікації в цьому напрямі, оскільки електронна комерція стала додатковим джерелом збуту і застосовується як маркетингова програма на багатьох активно-діючих підприємствах.

Розроблення заходів із автоматизації аудиторських процесів шляхом використання єдиних систем для аудиту та аналізу, які дозволяють ефективно порівнювати отримані дані із середньогалузевими та нормативними показниками. Враховуючи використання великої кількості програмного забезпечення для обліку та аудиту, на сьогодні контролюючі органи не мають можливості систематизувати дані про результати перевірок. Для того щоб отримувати актуальну інформацію за результатами кожної аудиторської перевірки, необхідне використання єдиних систем, які будуть гнучкими до будь-яких програмних продуктів, що вже використовуються аудиторами. Це повинні бути програми, які дозволять підприємствам легко адаптуватися до нових технологій, тобто спочатку вони можуть використовуватися як доповнюючі і узагальнюючі, а потім і повністю брати на себе всі процеси автоматизації діяльності. Розроблення такої програмної оболонки є досить трудозатратним, і воно не може ініціюватися зі сторони контролюючих органів чи неспеціалістів з аудиту, оскільки у такому вигляді воно не буде ефективним. Більш доцільно, щоб це було універсальне експертне рішення, яке буде розроблятися спеціалістами з великим досвідом аудиторської діяльності. Створення такого програмного продукту є достатньо затратним, як по фінансових, так і трудових ресурсах, однак така ініціатива дозволила би запропонувати контролюючим органам

можливість отримання прозорої інформації про результати аудиторської діяльності, що здійснить ще один крок на шляху до цифровізації економіки, а аудиторським компаніям отримати ефективний інструмент для автоматизації робіт.

Створення навчального середовища, яке дозволяє підвищити рівень кваліфікації у відповідності до особливостей діяльності певних видів підприємств. В наш час створюється велика кількість навчальних платформ, які дозволяють покращувати знання спеціалістам у різних галузях діяльності. Якщо розробити навчальну платформу для підвищення кваліфікації аудиторів, можна буде пришвидшити отримання більшої кількості кваліфікованих кадрів, які готові виконувати будь-які завдання, з якими стикається аудиторська компанія в ході здійснення своєї діяльності. Ці платформи повинні створюватися із врахуванням вітчизняних умов господарювання та національних стандартів обліку та аналізу. Особливо актуальною буде така платформа при розробленні єдиного продукту з програмного проведення аудиту, оскільки спеціалістам потрібно буде швидко отримати навички роботи з програмною оболонкою.

Удосконалити оприлюднення результатів аудиту шляхом створення єдиних платформ, де будуть розміщуватися дані проведених аудитів за різними підприємствами, що дозволить покращити зовнішній контроль за діяльністю аудиторів та аудиторських компаній зі сторони контролюючих органів [10; 11]. Таке удосконалення можна, знову ж таки, розробити на базі діяльності універсальної програми, якою будуть користуватися аудитори в процесі своєї діяльності. Уся інформація буде накопичуватися відповідно до проведення аудиторських робіт, а тому такий сайт буде оперативним в обробці даних, актуальним для споживачів ділової інформації та контролюючих органів та змістовним за відсутності альтернативних недостовірних даних.

Поглиблення співпраці професійних аудиторських компаній України із міжнародними та європейськими професійними організаціями, що здійснюють контроль за обліковими процесами шляхом стандартизації даних до одного XBRL формату, що дозволить оперативно отримувати результати про ефективність роботи не тільки підприємства, але і певної галузі та економіки загалом. Питання використання єдиного формату складання звітності є актуальним для багатьох країн, у тому числі і для України. На сьогодні існує міжнародний стандарт діяльності XBRL, який дозволяє отримувати дані про діяльність вітчизняних підприємств, адаптовані до міжнародних вимог. Створюючи велику базу даних за результатами здійснення аудиторської перевірки, можна з легкістю отримувати інформацію про середні показники у певній галузі, регіоні чи іншою вибіркою. Розроблення єдиних стандартів облікової інформації повинно передувати створенню універсальних програм для аудиту, оскільки використання єдиного формату звітності дозволить, з однієї сторони, впровадити інноваційні технології аудиту, а з іншої сторони — виконати умови європейської інтеграції та стандартизувати аудиторські висновки.

Розроблення стандартів аудиторської діяльності у напрямку удосконалення грошових потоків в умовах нестабільного ринку. Сьогодні питання аудиту грошо-

вих потоків є досить актуальним для підприємств різних галузей, оскільки в Україні не поширена культура управління грошовими потоками та ефективного використання та розподілу ресурсів, особливо це стосується державних та комунальних підприємств, які повинні раціонально витратити кожну отриману гривню з бюджету. Разом з цим впроваджуючи рекомендаційні правила з удосконалення грошових потоків, аудитори могли би здійснити вклад у покращення ефективності діяльності підприємств і економіки загалом [12]. З цієї метою необхідно будувати ефективні моделі бізнесу, які дозволять підприємству завжди залишатись ліквідним та покращувати ефективність своєї діяльності. Все це неможливо здійснити без використання програм управління грошовими потоками.

Удосконалення механізму ціноутворення на аудиторські послуги на основі вивчення міжнародного досвіду та встановлення чітких критеріїв здійснення діяльності у відповідності до різних видів господарських процесів. За результатами систематизації та стандартизації аудиторських процесів розроблення цінової політики стало б значно ефективнішим і прозорішим як для замовників аудиторських послуг, так і для контролюючих органів.

Усі ці напрями стратегічного розвитку потребують комплексного підходу для реалізації. При цьому найбільш ефективними вони будуть, якщо реалізовуватимуться не тільки в області аудиту, але і в області облікових процесів. Питання, з однієї сторони, є актуальним, оскільки дозволить зменшити рівень помилок та трудозатрат з обліку та аудиту, однак, з іншої сторони може спричинити звільнення працівників такої галузі за відсутності необхідності у них. Однак разом з цим кожен спеціаліст з обліку чи аудиту зможе виконувати функцію фінансового експерта та працювати не в ракурсі аналізу, а ефективного планування діяльності.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами вивчення проблем аудиторської діяльності запропоновано ряд стратегічних напрямів розвитку, які стосуються організації аудиторських процесів на різних етапах їх здійснення із використанням передових технологій. Запропоновано систематизувати аудиторські процеси з використанням Agile-технологій, які дозволили би раціонально використовувати результати дослідження кожного з виконавців аудиторської перевірки та зробити аудит більш гнучким відповідно до нових виявлених проблем та ситуацій на підприємстві. Створення навчального середовища з ініціативи аудиторських компаній дозволяло би швидше готувати спеціалістів до відповідних умов діяльності та враховувати специфіку роботи в різних сферах. Перепідготовка всіх аудиторів у напрямі аудиту в електронній комерції дозволить не тільки робити висновки за фінансовими результатами, але і здійснювати рекомендації з удосконалення управління грошовими потоками підприємств, що займаються торгівлею через Інтернет або розробляють програмні продукти. Розроблення та використання єдиних систем аналізу та аудиту, які були би сфокусовані на ключових проблемах дозволить вести облік та аудит відповідно до стан-

дартів міжнародної практики та реалій діяльності в Україні. Удосконалення системи публічності результатів аудиторської перевірки можливе шляхом створення єдиного сайту, який би дозволяв отримувати аналітикам інформацію за результатами перевірки у вільному доступі без обмежень. Цей сайт може працювати за результатами використання єдиної програми для аудиту, яку могли би використовувати аудитори в процесі своєї діяльності. Використання технологій удосконалення грошових потоків дозволить підприємству завжди бути ліквідним завдяки використанню систем моделювання господарських процесів та ефективного планування. Із використанням стандартизованих систем аудиторської діяльності можливо організувати прозору систему ціноутворення, доступну для бізнесу.

Література:

1. Плаксиенко В.Я., Черненко К.В. (2016), Перспективи розвитку аудиторської діяльності в Україні в сравнении со странами ЕС. Науковий вісник Ужгородського національного університету. № 7 (3). 2016.
2. Мулик Я.І. (2020), "Аудиторська діяльність в Україні: сучасний стан, реформування та розвиток". Агросвіт. № 7. С. 37—47.
3. Проблеми розвитку аудиту в Україні". Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції "Стратегічний потенціал державного та територіального розвитку", Маріуполь, 9 жовтня. 2020.
4. Матієнко-Зубенко І.І. Внутрішній аудит: цифрова адаптація", ДВНЗ Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. 2020. URL: http://projects.dune-hd.com/bitstream/handle/2010/35090/Oaao_20_12_168.pdf?sequence=1&isAllowed=y
5. Прохорова Л.І., Юхименко Є.С. Аналіз сучасного стану та проблеми реформування і розвитку аудиторської діяльності в Україні на основі міжнародного досвіду. 2019. Молодий вчений, 6 (2). URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_6\(2\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_6(2)_14)
6. Соболев В.М., Слюніна Т.Л., Розіт Т.В. Основні проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні. 2013. Бізнес Інформ, 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_11_55
7. Офіційний сайт Аудиторської палати України. URL: <https://www.apu.com.ua/>
8. Програми по аудиту — огляд характеристик. Newtravelers. URL: <https://newtravelers.ru/uk/nastrojka/programmy-po-auditu-pc-audit---prosmotr-harakteristik-pk-kompyuternye.html>
9. Дебелый А.А., Иванина, Е.А. Современные проблемы аудита в Украине. URL: http://www.rusnauka.com/14_NPRT_2010/Economics/66537.doc.htm
10. The Next Generation of Internal Auditing — Are You Ready? Catch the Innovation Wave. URL: <https://www.protiviti.com/US-en/insights/next-generation-internal-auditing>
11. Returning Internal Audit to 'Business as Usual' in a New World. URL: <https://www.protiviti.com/US-en/insights/whitepaper-returning-internal-audit-business-usual-new-world>
12. Попов А. (2020), Тренди аудиту — 2020:IAAS, податкова реформа, диджиталізація. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100016751-trendi-audit-2020-iaasb-podatкова-reforma-didzhitalizatsiya>

www.visnuk.com.ua/uk/news/100016751-trendi-audit-2020-iaasb-podatкова-reforma-didzhitalizatsiya

References:

1. Plaksyenko, V.YA. and Chernenko, K.V. (2016), "Prospects for the development of audit activity in Ukraine in comparison with EU countries", *Naukovyy visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, vol. 7 (3).
2. Mulyk, Ya.I. (2020), "Auditing activity in Ukraine: current camp, reform and development", *Ahrosvit*, vol. 7, pp. 37—47.
3. Aslanova, D.D. (2020), "Problems of development of audit in Ukraine", *Materialy IV mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi. Stratehichnyy potentsial derzhavnoho ta terytorial'noho rozvytku* [Conference Proceedings of the IV International Scientific-practical Conference. Strategic Potential of State and Territorial Development], Mariupol, Ukraine, March 9.
4. Matiyenko-Zubenko, I.I. (2020), "Internal audit: digital adaptation", *DVNZ Kyivskyy natsional'nyy ekonomichnyy universytet imeni Vadyma Het'mana*, available at: http://projects.dune-hd.com/bitstream/handle/2010/35090/Oaao_20_12_168.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Accessed July 14, 2021).
5. Prokhorova, L. I. and Yukhymenko, Ye. S. (2019), "An analysis of the current situation and problems of reforming and developing audit performance in Ukraine on the basis of international advice", *Young Scientist*, vol. 6 (2).
6. Sobolev, V.M. Sliyuna, T.L. and Rozit, T.V. (2013), "Main problems and prospects of development of audit in Ukraine", *Business Inform*, vol. 11, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_11_55 (Accessed June 14, 2021).
7. The official site of the Auditing Chamber of Ukraine (2021), available at: <https://www.apu.com.ua/> (Accessed June 28, 2021).
8. Newtravelers (2021), "Audit programs — review of characteristics", available at: <https://newtravelers.ru/uk/nastrojka/programmy-po-auditu-pc-audit---prosmotr-harakteristik-pk-kompyuternye.html> (Accessed June 28, 2021).
9. Debelyj, A.A. and Ivanyna, E.A. (2010), "Modern problems of audit in Ukraine", available at: http://www.rusnauka.com/14_NPRT_2010/Economics/66537.doc.htm (Accessed June 23, 2021).
10. Christensen, B. and Struthers-Kennedy, A. (2021), "The Next Generation of Internal Auditing — Are You Ready? Catch the Innovation Wave", available at: <https://www.protiviti.com/US-en/insights/next-generation-internal-auditing> (Accessed June 29, 2021).
11. Brauneis, M. Beaumier, C. Thor, M. DeBellis, M. Pisano, M. and Ray, E. (2021), "Returning Internal Audit to Business as Usual in a New World", available at: <https://www.protiviti.com/US-en/insights/whitepaper-returning-internal-audit-business-usual-new-world> (Accessed June 18, 2021).
12. Popov, A. (2020), "Trend of audit — 2020: IAAS, tax reform, digitalization". available at: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100016751-trendi-audit-2020-iaasb-podatкова-reforma-didzhitalizatsiya> (Accessed July 14, 2021).

Стаття надійшла до редакції 19.07.2021 р.